

silium aliorum, spretis canonicis, veluti contrariam honestati, « forte non tenere, » notat Abbas, ibid. n. 5. istud desumens allegato textu. Et additur, *Fortè*: nam si istud fieret ex justa causa (puta, quia canonici essent suspecti, eo quod v. g. suborta controversia inter episcopum, et consanguineos canonicorum, subesset periculum, ne hi suis consanguineis revelarent secreta episcopi) non repugnaret honestati, omissis canonicis adhibere consilium aliorum; ac proinde talis consuetudo valida existeret. Hostiensis, cit. c. *Novit.* vers. *Aliorum consilio ac in Summa.* n. 2. vers. *Sed quid si, eod.;* Pirhing. h. t. n. 15. (ADNOTATIO X.)

29. *Quænam negotia per episcopum expediri debeant cum consilio capituli? Spectato jure communi, episcopus non nisi cum consilio capituli in beneficiis instituere debet abbates, abbatissas, aliasque personas ecclesiasticas.* — Quæritur V. Quænam negotia per episcopum expediri debeant cum consilio capituli? Resp. I. Spectato jure communi, ac seclusa speciali locorum consuetudine episcopus non nisi cum consilio capituli in beneficiis suis instituere, et destituere debet Abbates, et Abbatissas, aliasque ecclesiasticas personas. Textus est in c. *Novit.* 4. h. t. Concordat textus notabilis, contentus in c. *Quanto.* 5. eod. idipsum amplians ad alia Ecclesiæ negotia, illis verbis, « Fraternalitati tuæ mandamus, quatenus in concessionibus, et confirmationibus, et aliis Ecclesiæ tuæ negotiis, fratres tuos requiras, et cum eorum consilio, vel sanioris partis eadem peragas, et pertractes: et quæ statuenda sunt, statuas, et errata corrigas, et evellenda dissipas, et evellas. » Hæc ibi. Atque istud maxime observandum esse in illis, quæ ipsa capitula contingere dignoscuntur, habetur cap. ult. eod. Quamquam etiam in proposito attendendæ sint laudabiles, et canonicæ præscriptæ consuetudines Ecclesiarum, conformiter dictis n. 25 et 26.

30. *Atque ubi in ordinatione clericorum tenebatur adhibere consilium capituli: secus de facto.* — Resp. II. Insuper spectato jure communi antiquo, episcopus in ordinatione clericorum, seu in ordinibus conferendis, consilium canonicorum, sive capituli adhibere tenetur, can. *Episcopus sine.* dist. 24. juncta Glossa, un. ibid. De facto tamen sufficit, examen ordinandorum instituere juxta Decretum concilii Tridentini, sess. 23. cap. IV et v. ac VII. de *Reform.*

31. *Episcopus de capituli consilio debet providere, ut habeatur lectio Sacræ Scripturæ, doceaturque grammatica.* Rursus vigore concilii Tridentini, sess. 5. cap. I. de *Reform.* episcopus de capituli consilio debet providere, ut habeatur sacræ Scripturæ, seu theologiæ lectio: atque in hunc finem cum consilio capituli eligere idoneum magistrum, qui clericos, aliosque scholares pauperes grammaticam gratis doceat, ut deinceps ad ipsa sacræ Scripturæ studia, annuente Deo, transire valeant.

32. *Potest episcopus convocare capitulum, eique aliquid ad deliberandum proponere.* — Resp. III. Ad meliorem causarum expeditionem, seu decisionem, potest episcopus canonicis capitulariter congregatis aliquid ad deliberandum proponere; imo et in hunc finem capitulum convocare, vota que ipsorum exquirere, et juxta ea concludere: dummodo « de re ad suum, vel suorum commodum spectante non agatur. » Ita concilium Tridentinum, sess. 25. cap. VI. *Qui si aliquid.* de *Reform.* Eo tamen addito, quod « absente episcopo omnino hoc ab iis de capitulo, ad quos hoc de jure vel consuetudine spectat, perficiatur; nec ad id vicarius episcopi admittatur, » etc.

33. *Et quid, si de re ad episcopi, vel suorum commodum spectante agatur?* — Additur notanter, dummodo « de re ad suum, vel suorum commodum spectante non agatur: » Quia casum istum expressis verbis concilium loc. cit. excipit: ac proinde, si talis casus capitulo ad deliberandum proponeretur, non posset episcopus interesse, vota que canonicorum exquirere. Diminueretur enim facultas libere votandi, ob respectum proprii episcopi: simulque cum episcopo non posset esse iudex in propria causa, nullum huic competeret votum decisivum. Barbosa, tract. de *Canonic.* et *Dignitat.* cap. xxxv. n. 9. post *Armendarum* lib. VII. de *Episcopis.* n. 48. et alios, quos citat.

34. Secus dicendum de rebus ad episcopalem dignitatem spectantibus, in quibus ipse iudex esse potest: tunc enim volens aliquid ad deliberandum proponere, poterit episcopus capitulum convocare, vota que canonicorum exquirere, ac juxta ea concludere. Barbosa, part. III. de *Offic.* et *potest. episcop.* allegat. 73. et tract. de *Canonic.* et *dignitat.* cap. xxxv. n. 7. citans alios; atque referens declarationem sac. congregationis concilii, sub. die 2 martii, 1619. Et quamvis episco-

pus etiam, ubi de suo, vel suorum commodo agitur, possit capitulum congregare, atque rem ad deliberandum proponere: debet tamen tunc canonicos capitulares relinquere solos, ut ipsi libere rem discutiant, et determinent. Barbosa, d. tract. de *Canonicis.* cap. xxxv. n. 8. citans alios. (ADNOTATIO XI.)

§ II.

UTRUM PRÆLATUS ABSQUE CONSENSU CAPITULI POSSIT REPUDIARE LEGATUM FACTUM ECCLESIE, PRÆSERTIM DE REBUS IMMOBILIBUS?

35. *Proponitur ratio dubitandi, et sententiam negativam tenendi.* — Celebris est hæc quæstio, et tam inter theologos, quam canonicistas multum controversa, loquendo tamen de re immobili: nam res mobiles Ecclesiæ posse per prælatum alienari, sicque etiam valide repudiari, aliunde patebit. Verum loquendo de rebus immobilibus, ratio dubitandi, simulque sententiam negativam tenendi, est: quia prælatus solus (hoc est, absque consensu capituli, servatisque cæteris solemnitatibus juris) nequit alienare bona Ecclesiæ, præsertim immobilia, can. *Monemus.* 12. q. 2. et cap. ult. de *Rebus Eccles.* non alienand. cum similibus: atqui prælatus repudiando hujusmodi legatum, alienaret rem Ecclesiæ; ergo. Minor probatur multipliciter. Nam imprimis talis repudiatio legati, in jure expresse dicitur alienatio, l. *Magis puto.* § *Fundum.* ff. de *Rebus eorum, qui sub tutela,* etc. ibi: « Fundum autem legatum repudiare pupillus sine prætoris auctoritate non potest: esse enim et hanc alienationem, cum res sit pupilli, nemo dubitat. » Deinde legatum acquiritur in continenti ipsi Ecclesiæ, cui fit, l. *A Titio.* ff. de *Furtis,* ibi: « Ea quæ legantur, recta via ab eo, qui legavit, ad eum cui legata sunt, transeunt. » Et acquirunt etiam ignorantibus, l. *Cum pater.* § *Surdo.* ff. de *Legat. II.* Ubi Summarius recte ait: « Legati onus, et emolumentum quæritur etiam ignorantibus, » cum concordantiis. Et consequenter prælatus legatum Ecclesiæ repudians, vere alienaret rem Ecclesiæ: quod tamen non potest.

36. *Eademque amplius confirmatur.* — Nec sufficit, si dicatur, quod ante acceptationem necdum Ecclesiæ sit acquisitum jus in re, sed tantum jus ad rem. Nam contra

est: quia imprimis per suam renuntiationem nequit prælatus Ecclesiam tali jure ad rem, sibi jam quæsito, privare: alioquin illud alienaret, atque Ecclesiæ conditionem quoad jus ad rem jam quæsitum, faceret deteriores. Insuper jus ad rem parit actionem, ut certum est: atqui cessio actionum nequit fieri sine solemnitatibus juris; quia est species alienationis, l. *Bonorum.* 49. ff. de *Verb. signif.* ubi dicitur: « Æque bonis enumerabitur etiam, si quid est in actionibus, petitionibus, persecutionibus: nam hæc omnia in bonis esse videntur. » Accedit textus in l. *Qui actionem.* ff. de *Reg. Jur.* ibi: « Qui actionem habet ad rem recuperandam, ipsam rem habere videtur. »

37. Confirmatur idipsum ex eo. Quia prælatus tenetur procurare utilitatem Ecclesiæ sibi commissæ, eidemque acquirere, quantum potest: alias tenetur de suo satisfacere, can. *Quicumque.* 12. q. 4. et Glossa, ibid. vers. *Aut neglectum,* juncto can. *Sine exceptione.* 12. q. 2. et Glossa, ibid. vers. *Profuturum,* cum similibus. Atqui istud non fieret, repudiando legatum Ecclesiæ factum: nam non acquirere, est insidiari, per textum in l. I. § *Confertur.* ff. de *Collation. bonor.* ibi: « Cæterum si id egerit, ne quid acquireret — hic etiam sibi insidiatus est. » Accedit, reg. 76. jur. in 6. « Dilectum personæ (puta, prælati malitiose repudiantis legatum Ecclesiæ factum) non debet in detrimentum Ecclesiæ redundare: » atqui istud fieret, si valeret ejusmodi repudiatio; ergo. Atque ob hæc potissimum rationes, sententiam negativam tenent multi doctores: ut Baldus, in l. *Contra juris.* § 1. ff. de *Pactis;* Ancharanus, c. *Ut super.* n. 6. et Joan. de Imola, ibid. de *Rebus Eccles. non alienand.;* Alexander, in l. *Legatum.* ff. de *Legat. I.* Angelus, vers. *Alienatio.* n. 16. citans Paulum de Castro, consil. 2; Azorius, part. II. lib. IX. cap. 1. quæst. 12, hanc sententiam appellans probabilioribus; Quaranta, in *Summa Bullarü.* vers. *Alienatio rerum Eccles.* allegans Molinam, de *Contractib.* disp. 468. n. 11; Pinellum, de *Bonis maternis.* lib. I. part. III. n. 403. et alios: hancque sententiam theorice probabilioribus, censet Ludov. Engel, tit. de *Rebus Eccles. non alienand.* n. 9. etsi cæteroque problematice procedat. His tamen non obstantibus.

38. *Affirmativa sententia, videlicet, validam esse repudiationem talis legati factum a prælato Ecclesiæ, etc., videtur probabilior.* Eaque

probatur tum auctoritate doctorum. — Resp. I. Etsi allata sententia sit multum probabilis; uti patet tum ex rationibus, tum auctoritatibus pro ea allatis: opposita tamen sententia videtur probabilior, magisque in jure fundata, videlicet validam esse repudiationem legati etiam rei immobilis, factam a prælato Ecclesiæ; quamvis hujusmodi prælatus, qui sine justa causa repudiavit, male egerit, possitque compelli, ut de suo, si habet, satisfaciat Ecclesiæ, utpote quam damnificavit, simulque Ecclesia sit graviter læsa, implorare valeat beneficium restitutionis in integrum. Et quidem posterior pars hujus conclusionis est communis, atque ex professo probabitur infra n. 53. ac seqq. Priorem vero partem, asserentem videlicet, quod valida sit ejusmodi repudiatio legati, videtur tenere Glossa, can. *Illud*. § *Si ergo*. 16. q. 6. vers. *Meliozem*, dicens, quod quidem in acquisitis prælatus non possit conditionem Ecclesiæ facere deteriozem, bene tamen in acquirendis: ut l. *Ex libris*. C. de *Acquirend. possess.* Eademque sententiam aperte tenet Federicus de Senis, consil. 9. cujus auctoritas est magna, quique vir fuit excellentissimus, et præcipuus decretorum doctor in toto mundo; ut inquit Jason mox citandus. Abbas, cap. 1. n. 20. et seqq. de *Dolo et contumac.* et c. *Tua nuper*. n. 9. De his, quæ fiunt a prælatis, etc. subjungens tamen, casum esse dubium. Ludovic. Romanus, consil. 184. Jason l. *Legatum servo*. n. 15. et seqq. ff. de *Legat. I.* ubi n. 19. istam opinionem reputat communem: quam etiam tenet Bartolus, l. *Tutor*. circa fin. ff. de *Bonor. possess.* asserens, quod hæreditatem delatam monacho poterit Abbas, repudiare. Et Baldus, sibi contrarius, in l. *Pupillorum*. C. de *Repudiand. hæredit.* et alii per Jasonem, ubi supra. n. 16. pro hac sententia citati. Zoesius, tit. de *Reb. Eccles. non alienand.* n. 7; card. de Luca, de *Donationib.* discurs. 23. n. 16; Barbosa, part. III. de *Offic. et potest. episc.* allegat. 95. n. 52, citans Rotam, *Divers.* decis. 30. lib. II. part. III. et decis. 233. n. 6. et decis. 284. n. 2. part. III. lib. III. et alios; Lessius, lib. II. de *Justit. et jur.* cap. xxiv. n. 65; Sylvester, vers. *Alienatio*. n. 18. et Sanchez, lib. VI. de *Matrimon.* disp. 4. n. 12; Castro Palao, part. II. tract. XII. punct. 15. § 1. n. 11. aliique plures.

39. *Tum multiplici ratione. Non est par ratio, lucra non facere, et quæ sita perdere.* — Ratio principalis hujus sententiæ est: quia

in repudiatione legati Ecclesiæ facti, non intervenit vera alienatio; ergo corrumpit totum fundamentum adversæ sententiæ. Antecedens probatur. Tunc non intervenit vera et propria alienatio, quando repudiatur solum res, quæ nondum fuit Ecclesiæ: atqui legatum rei, etiam immobilis, et repudiatum a prælato, nondum fuit Ecclesiæ; ergo. Major hujus probationis patet ex eo: Quia non est par et eadem ratio, lucra non facere, et quæ sita perdere, l. ult. § *Si quis vero*. c. de *Codicill.* et l. *Si sponsus*. § *Si maritus*. ff. de *Donation. inter vir. et uxor.* quæ infra n. 41. referuntur, cum similibus. Eadem major probatur ex eo: quia repudiatio non est alienatio, sed solum est non acquisitio, juxta textum apertum in l. *Alienatio*. 28. ff. de *Verb. signif.* ibi: « Qui occasione acquirendi non ulitur, non intelligitur alienare: veluti, qui hæreditatem omittit: aut opinionem intra certum tempus datam non amplectitur. »

40. *Legatum ante acceptationem est in suspensio, et si repudiatur, nunquam retro nostrum fuit.* — Minor vero probatur: legatum ante acceptationem censetur esse in suspensio: et si repudiatur, nunquam retro censetur fuisse nostrum; ergo neque censetur fuisse ipsius Ecclesiæ, si repudiatur a prælato, administrationem rerum Ecclesiæ habente. Antecedens desumitur ex pluribus textibus juris. Sic quippe expresse dicitur in l. *Si tibi homo*. § *Cum servus*. ff. de *Legat. I.* illis verbis: « Cum tibi servus legatur, et ipsius servi status, et omnium quæ personam ejus attingunt, in suspensio est; nam si legatarius repulerit legatum, nunquam ejus fuisse videbitur: si non repulerit, ex die aditæ hæreditatis ejus intelligitur. » Concordat, et adhuc clarius loquitur textus in l. I. § *Utrum autem*. ff. *Si quid in fraudem patroni*, etc.: ubi in simili jurisconsultus inquit. « Si hæreditatem libertus non adierit fraudandi patroni causa vel legatum repulerit, Favianam cessare: quod mihi videtur verum. Quamvis enim legatum retro nostrum sit, nisi repudietur: attamen, cum repudietur, retro nostrum non fuisse, palam est. » Ponderando ista postrema verba: « Retro nostrum non fuisse, palam est. » Unde sequitur, quos jus adeundæ hæreditatis, vel legati, non sit absolutum; sed conditionatum, pendens a nostra voluntate: ac proinde facta repudiatione, convincitur nunquam fuisse nostrum, vel Ecclesiæ, cui prælatus id repudiavit, per jura proxime allegata.

41. *Repudiare legatum non est alienare.* A diversis non fit illatio. — Confirmatur eadem conclusio. Quia aliud est, alienare, quod suum est; aliud, non acquirere; ergo, quamvis prælatus sine consensu capituli, servatisque aliis solemnitatibus juris, non possit alienare bona Ecclesiæ; inde non sequitur, quin possit valide repudiare legatum Ecclesiæ factum absque consensu capituli. Consequentia patet: quia a diversis non fit illatio, l. ult. in fin. et ibi: Bartolus, ff. de *Calumniat.* Barbosa, *Axiomat.* 111. n. 1. citans alios. Antecedens vero probatur ex l. *Si sponsus*. § *Si maritus*. 13. ff. de *Donation. inter vir. et uxor.* ibi: « Neque enim pauperior fit, qui non acquirit, sed qui de patrimonio suo deposuit. » Simulque ex l. ult. c. de *Codicill.* ubi dicitur: « Non est par, eademque ratio, amittere debita (sive, ut alii loquuntur, amittere quæ sita) et lucra non facere. » Quinimo in l. *Qui autem*. § 1. ff. *Quæ in fraudem creditor.* expresse deciditur, quod repudiare hæreditatem, vel legatum, non sit alienare: « Noluit enim, (inquit textus) acquirere; non suum proprium patrimonium diminuere. » Unde subjungitur ibidem in hæc verba: « Sed et illud probandum est, si legatum repudiavit, cessare hoc edictum: » nempe illud, vi cujus prætor l. I. ibid. promiserat, se omnino in fraudem creditorum « factam alienationem » revocaturum. Adde alium textum citatæ legis, inferius n. 45. allegatum.

42. *Solvuntur rationes negativæ sententiæ.* — Ad rationes pro priori sententia n. 35. relatas, et imprimis ad primam earum. Resp. neg. Min. Nam legatum non acceptatum, sed a prælato repudiatum, nunquam fuit Ecclesiæ, per textus n. 40. allegatos. Atqui repudiando rem, quæ nunquam fuit Ecclesiæ, non alienatur res Ecclesiæ, ut ex terminis patet; sicque corrumpit totum fundamentum oppositæ, seu negativæ sententiæ.

43. *Prælatus solus nequit Ecclesiæ suæ conditionem facere deteriozem in acquisitis, bene tamen in acquirendis. Prælatus tenetur procurare utilitatem Ecclesiæ sibi commissæ.* — Ad primam probationem ejusdem minoris, sive ad l. *Magis puto*. § *Fundum*. ff. de *Rebus eorum, qui sub tutela*, etc. Resp. Cum Abbate, in c. *Tua nuper*. n. 9. De his, quæ fiunt a prælatis, etc.; Sylvestro § *Alienatio*. n. 18. Sanchez, lib. VI. de *Matrimon.* disp. 4. n. 12. et aliis, textum allegatum loqui de Pupillo (uti liquet ex terminis) qui non habet

administrationem rerum suarum, sicque hoc ipso nequit repudiare legatum: secus esse in prælato, qui administrationem habet rerum Ecclesiæ. Et licet in jam acquisitis non possit prælatus solus Ecclesiæ suæ conditionem facere deteriozem, cap. 1. de *in integrum restitut.* et l. *Contra juris*. ff. de *Pactis*. Bene tamen potest prælatus nocere Ecclesiæ, ejusque conditionem facere deteriozem in acquirendis: ut notat Glossa, can. *Illud*. § *Si ergo*. 16. q. 6. vers. *Meliozem*. istud probans ex l. *Ex libris*. C. de *Acquirend. possess.* ubi hoc idem dicitur de dolo, et negligentia servi respectu domini.

44. *Repudiatio legati per pupillum facta, dicitur alienatio; et quomodo? Disparitas inter prælatum, et pupillum, quoad repudiationem legati.* — Nec urget, quod in allegata. leg. *Magis puto*, etc. repudiatio legati a Pupillo facta, dicatur alienatio, ibi: « Esse enim, et hanc alienationem, cum res sit pupilli, nemo dubitat. » Resp. enim, quod loquendo de pupillo, utpote administrationem non habente legatum ipsi factum per quamdam juris fictionem illico censeatur esse suum, nisi prætoris auctoritate repudietur: unde, cum per hanc juris fictionem res legata censeatur esse pupilli, repudiatio ipsius reputatur esse alienatio. Verumtamen hæc ipsa repudiatio, vocatur solum improprie alienatio, cum dominium legati non omnino transferatur in pupillum, sed revocabiliter, ante acceptationem. Sanchez, lib. VI. de *Matrim.* disp. 4. n. 12. circa fin. Hoc autem non facit ad propositum: nam ubi prælatus, utpote habens administrationem rerum Ecclesiæ, repudiavit legatum Ecclesiæ factum, tunc res legata nunquam retro censetur fuisse Ecclesiæ, per jura n. 40. allegata. Unde reddit proxime data disparitas inter pupillum, qui nullam rerum suarum administrationem habet; et inter prælatum Ecclesiæ, qui talem rerum Ecclesiæ sibi commissæ habet administrationem.

45. *Repudiatio legati per prælatum facta, non est vera alienatio.* — Accedit textus notabilis in l. *Qui autem*. § 1. ff. *Quæ in fraudem creditorum*, etc. ubi dicitur: « Qui autem cum possit aliquid quærere, non id agit ut acquirat: ad hoc edictum non pertinet (quo videlicet, juxta l. I. ff. eod. prohibetur omnis omnino in fraudem creditorum facta alienatio). Pertinet enim hoc edictum ad diminuendum patrimonium suum, non ad eos, qui id agunt, ne locupletentur. » Hæc ibi. Unde patet, quod repudiatio legati, a prælato ha-